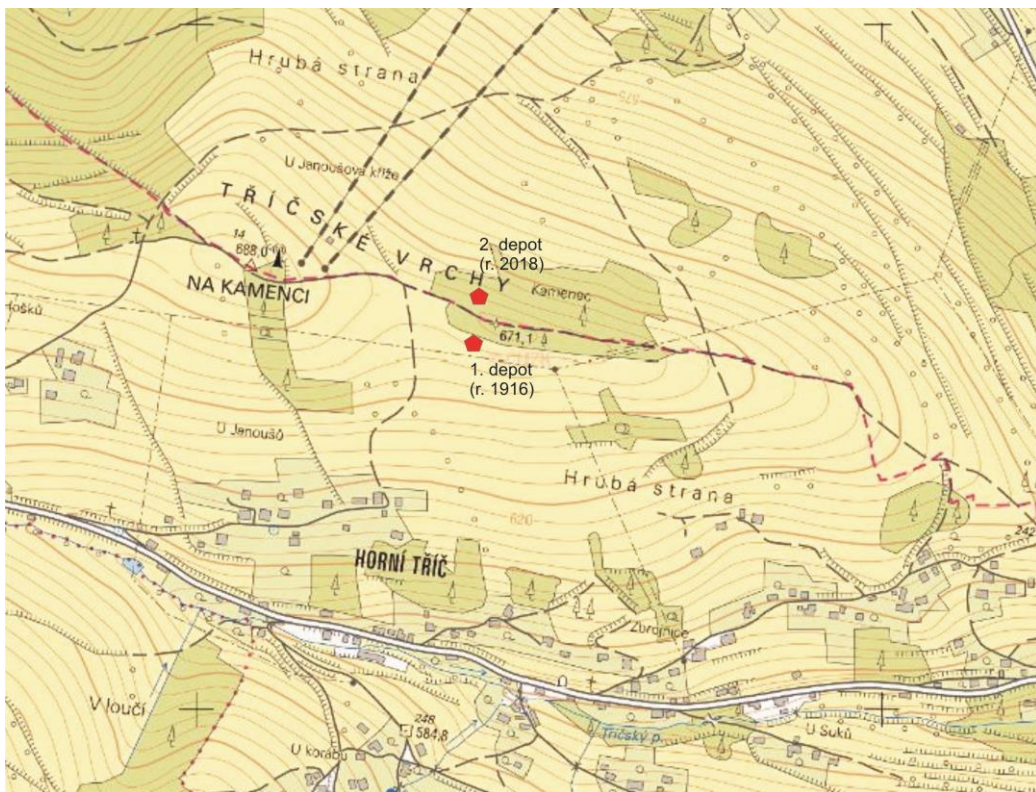

Poklad pražských grošů nedaleko Vysokého nad Jizerou

PhDr. Jan Prostředník, Ph.D.
Muzeum Českého ráje v Turnově
příspěvková organizace Libereckého kraje
Skálova 71, 511 01 Turnov
prostrednik@muzeum-turnov.cz
tel./fax:+420 481 322 106, +420 481 325 277
mobil: +420 603 779 364

V pátek 10. srpna 2018 oznámil a následně i předal do Muzea Českého ráje v Turnově poctivý nálezce soubor 159 pražských grošů a zlomky keramické nádoby, které týž den v dopoledních hodinách objevil v lese v poloze na Kamenci v k. ú. Jablonec nad Jizerou.

Jde již o druhý hromadný nález grošů nedaleko Vysokého nad Jizerou. V roce 1916 byl ve Třiči na poli vyorán největší depot grošů Václava II. a Jana Lucemburského na našem území - je jich 561 a jsou uloženy v Národním muzeu.

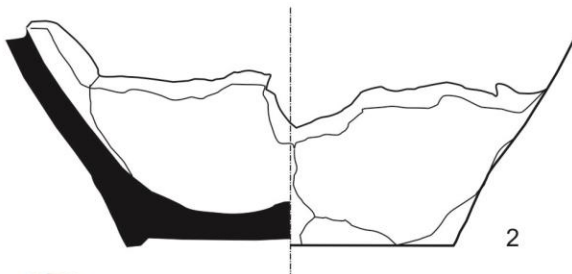
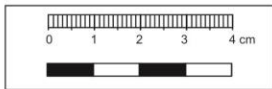
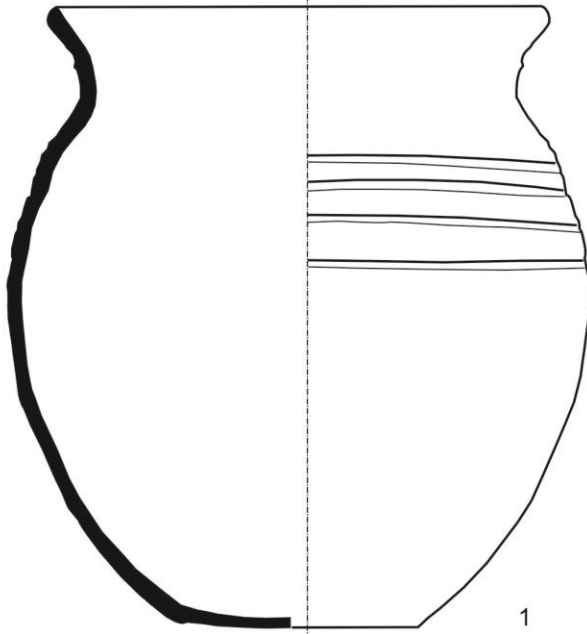
Mince a zlomky keramiky se nacházely ve svahu v úrovni lesní hrabanky a zasahovaly asi 30 cm pod stávající povrch. Následně provedli archeologové z turnovského muzea v místě nálezu záchranný výzkum, který byl doplněn o průzkum za pomoci detektoru kovů. Byla objevena původní mělká jamka, kterou majitel mincí vyhloubil do rozpadlého skalního podloží.

Mince pak uschoval do keramické nádoby a zasypal je zeminou. Její zlomky z hrdla a výduti jsme našli ve svahu pod jamkou, části dna se dochovaly „in situ“ nade dnem jamky. K odkrytí depotu došlo zřejmě v důsledku erozní činnosti, čemuž napovídá jak rozptýl mincí ve svahu v délce téměř půl metru, tak i povrchová koroze zlomků keramiky. Pouze střepy na dně jámy si zachovaly původní nepoškozený povrch.

Soubor 159 mincí byl doplněn ještě o jednu, která se našla při detektorovém průzkumu. Celkem jde o 41 grošů Václava II. (WENCEZLAVS SECVNDVS; 1300 – 1305) a 118 grošů Jana Lucemburského (IOHANNES PRIMVS; 1310 – 1346). Jejich dochování je na horské podmínky přímo nadstandardní, protože řada z nich má zachovaný i mincovní lesk.

Václav II. (1278–1305)
mincovna: Kutná Hora

Avers: opis panovníka WENCEZLAVS SECVNDVS
nápis DEI GRATIA REX BOEMIE (Z Boží milosti král český)

Revers: obraz českého heraldického lva a opis GROSSI PRAGENSES (Groše pražské)

Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: Kutná Hora

Avers: opis panovníka IOHANNES PRIMVS
nápis DEI GRATIA REX BOEMIE (Z Boží milosti král český)

Revers: obraz českého heraldického lva a opis GROSSI PRAGENSES (Groše pražské)

Varianty pražských grošů, které se vyskytují v depotu nalezeném v roce 2018

ČECHY, Václav II. (1283–1305)
mincovna Kutná Hora, AR pražský groš
Av.: královská koruna
Rv.: český dvouocasý lev

1

2

3

4

Lit.: *Smolik 1971*, 11, var. 1.
1. 3,747 g; 27,5/27,3 mm

Lit.: *Smolik 1971*, 11, var. 2.
2. 3,787 g; 27,3/27,0 mm

Lit.: *Smolik 1971*, 11, var. 2.
3. 3,745 g; 27,4/29,0 mm

Lit.: *Smolik 1971*, 11, var. 4.
4. 3,771 g; 28,4/28,6 mm

ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna *Kutná Hora*, AR pražský groš
Av.: královská koruna
Rv.: český dvouocasý lev

5

6

7

8

Lit.: *Castelin 1960*, 150, var. I.1.
5. 3,871 g; 28,8/28,7 mm
SEM/EDS: Ag 96,90 %;
Cu 2,79 %; Pb 0,16 %; As 0,31 %

Lit.: *Castelin 1960*, 150, var. I.1.
6. 3,500 g; 28,2/28,4 mm
SEM/EDS: Ag 98,81 %;
Cu 1,12 %; Pb 0,07 %

Lit.: *Castelin 1960*, neuvádí.
Dosud nepopsaná varianta.
7. 3,406 g; 26,8/27,2 mm

Lit.: *Castelin 1960*, 151,
var. V.26.
8. 3,784 g; 28,3/28,6 mm

ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna *Kutná Hora*, AR pražský groš

Av.: královská koruna

Rv.: český dvouocasý lev

ČECHY, Václav II. (1283–1305)

nebo

Jan Lucemburský (1310–1346)

9

10

11

12

Lit.: *Castelin 1960*, 151, var. V.28.

9. 3,722 g; 28,4/27,5 mm

Lit.: *Castelin 1960*, 152, var. V.29.

10. 3,772 g; 29,3/28,9 mm

Lit.: *Castelin 1960*, 152, var. VI.36.

11. 3,585 g; 28,8/28,8 mm

12. 2,481 g; 27,4/27,9 mm

SEM/EDS: Ag 96,58 %;

Cu 2,67 %; Pb 0,75 %

Kom.: Mince nečištěna.

Oba vysoké depoty pražských grošů byly do země uschovány kolem roku 1340. V nevelké vzdálenosti od místa nálezů obou pokladů prochází důležitá obchodní stezka, která dále pokračuje kolem pramenů Labe do Slezska.

Souvislost depotů s důležitou stezkou dostává „do hry“ i Mikuláše Quayssera, skláře z Vysokého. Ten se podle zápisu v Nejstarší knize Starého Města Pražského se roku 1376 zavázal, že dodá Hanušovi do slezského Hlohova dvaatřicet set skel (nejspíše okenních terčů)...

Ale po této stezce nepřicházeli obchodníci až ve středověku. S vysokou pravděpodobností jde totiž o stezku pravěkého stáří, neboť ji lemují archeologické nálezy od mladší doby kamenné až po starší dobu železnou. Cesta dále pokračovala k Rokytnici nad Jizerou a přes vrcholové partie Krkonoš do Slezska. Stezka vedla i kolem Růženčiny zahrádky na severním úbočí Kotle (nadm. výška 1375 m), v jejímž okolí se našly zlomky keramiky, kterou tam před téměř třemi tisíci lety zanechali naši předkové. Jde o nejvýše položenou pravěkou archeologickou lokalitu na našem území.

Ovšem cesta do Slezska nemusela nutně procházet jen přes vrcholové partie Krkonoš. Podle mapy Mikuláše Klaudiána z roku 1518 je pravděpodobné, že cesta mohla opouštět Čechy Novosvětským průsmykem.

Identicky prochází i stezka zobrazená na o sto let mladší mapě Pavla Aretina z Ehrenfeldu.

Česká stezka přes již zmíněné vrcholové partie západních Krkonoš je skvěle vyobrazena na Grauparově mapě. Je zde však zakreslena další komunikace do Slezska, která prochází Novosvětským průsmykem. Je však uvedena jako „do Slezska vedoucí pěšina“ („Der nacher Schlesien gegende Fußsteig“). Tzv. česká cesta úbočím Kotle a přes Labskou louku je zakreslena i v mapách prvního vojenského mapování.

Možná existence dvou cest přes západní Krkonoše naznačuje jejich odlišné parametry. Kratší, ale náročnější cesta přes vrcholové partie mohla být vhodná pro pěší a případně pro soumary, delší cesta Novosvětským průsmykem mohla sloužit pro povozy. Také zde mohl hrát roli i sezónní a klimatický aspekt, stejně jako dějinná epocha.